

MARJA HELANDER

Dáiddaduojit Sámekul turguovddáš Sajosis

Stáhta dáiddačoakkáldat / Stáhta dáiddaduodje doaimmagotti dingon dahkosat

”Duoddaris”

Biekka spihččen, ovttaskas lagežat leat mu vuoinjalaš ruoktoeatnamat. Dat leat cieggan mu millii jo mánnávuoda čuoiganreaisuin, áhči riegádanbáikkis Ohcejogas. Lageža erenomáš iešvuohtan lea dan buollin maiddái njuoska dahje jiekŋa muorran. Nappo dat lea dolin oasistis dahkan vejolažžan sámi boazodoalu ja ássama lávdama duottaralážiidda.

Duoddaris -čuovgaduodjái lean háliidan sirdit lagežiid hámi, buktit bihtá aidalas meahcis Anára kirkosiidi. Čuovgi duodji laktá miellagovaid maiddái golgi johkii ja kánske joba guovssahasaide.

”Nu buot gildájit”

Guovtteoasát duodji oáččui álggus ohcejohkalaš áhččán Piera Johannes Helander skuvllas 1950-logus čoaggán Sámi šattuin. Šattut ledje goikaduvvon ja merkejuvvon nammalahpuin, ja dasto giddejuvvon šaddočoakkáldahkii (herbaario). Juohke šaddu lei dárkket diedalaččat juhkkon luohkáide iežas joavkosis.

Movttáskin dán ruossalasvuodas, mii lei šattuid čábbodaga ja riggodaga sihke olbmo luohkkáijuohkin- ja klassifiserendárbbu gaskkas. Seamma háve millii bohciidedje sámiid historjá ja figgamat bidjat sámiid vuolit nállái gulavažžan. Vel 1930-logus Anárjávrrri hávdeeatnamis ledje goivojuvvon sámiid oaiveskálžžut nálleoahpa dutkamiidda (oaiveskálžžut leat dasto máhcahuvvon).

Mu bargui leat govviduvvon 30 dán áigge sápmelačča. Vuodđun lea Statistihkkaguovddáža ja Sámedikki válgalávdegotti jagi 2011 statistihkka. Das Suoma oktiibuot sullii 10 000 sápmelačča leat juhkkon ahkeluohkáid mielde sámiid ruovttuguovvlus ássi, eará sajis Suomas ássi sihke olgoriikkain ássi sámiide. Olbmot leat maiddái juogaduvvon eatnigiela mielde. Gielalaš juohkin lea goittotge váddásut ášši: Sámedikki mielde statistihkaid galgá doallat dušše geažideaddjin, go vuollái 18-jahkásaččaid eatnigiela almmuheapmi lea deivvolaš ja jienastanvuogátvuoda ahkásaččainge mángasat guđdet almmutkeahhtá eatnigielaset. Olbmo eatnigiellan logahallamii merkejuvvo dalle suomagiella. Lassin mángasat dovdet iežaset guovttegielagin.

Mu govvidan 30 olbmo ahke-, giella- ja ássanbáikeossodagat vástidit prosentualalaččat dán ovdalis namuhuvvon statistihka fáktaid. Juohke olbmo bálddas lea smávva šaddoláhppo, mas oidno earret eará olbmo ássanbáiki ja eatnigiella. Optimisttalaččatge árvoštadettiin dušše 10 olbmo 30:s hállet eatnigiellan sámegiela, ja dán logi olbmo jovkui čáhká fárrui dušše okta anárašgiela ja okta nuortalašgiela hálli olmmoš. Govaid olbmot leat maiddái meroštallon diedalaččat ovtačilggolaččat Homo sapiens - šládji gulavažžan, vuostedoaimman sámiid vuolit nállin dulkojeaddji boares nállemeroštallamiidda.

Dahkosa nuppi oassi lea stuorra čuovgagovva, mas leat duottareatnamiid ala govviduvvon dát šaddočoakkáldaga šattut. Dat ráhkadit ornamentalaš olgoža dan láhkai ahte fajuhit almmi guvlui, luomusmuvvamiin meroštallama ja luohkáide juohkima ráddjehusain.

Lassidieđut:

Dáiddár Marja Helander, t. 040 707 3631, marja.helander@saunalahti.fi

Dáiddačáli Erika Hyryläinen, t. 0400 847 026, erika.hyrylainen@fng.fi